

ПРИПРЕМНИ ТЕСТОВИ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

ЗА ПОЛАГАЊЕ ЗАВРШНОГ ИСПИТА НА КРАЈУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ТЕСТ 1

СРПСКИ ЈЕЗИК

Драги осмаци,

Тест који је пред вама садржи 20 питања. Осмишљен је тако да личи на тест који ћете радити на завршном испиту. Он ће вам помоћи да се ослободите страха од непознатог, да увежбате научено градиво и проверите своје знање. Можда ћете и научити нешто ново.

Тест садржи питања из све четири области које се проверавају на завршном испиту, а то су: 1. Вештина читања и разумевање прочитаног; 2. Писано изражавање; 3. Граматика, лексика, народни и књижевни језик и 4. Књижевност. Питања из сваке области су равномерно заступљена и свако питање проверава један од образовних стандарда са основног, средњег или напредног нивоа.

Најбоље је да тест радите када сте одморни/е и сконцентрисани/е. Питања читајте пажљиво. Нека захтевају да их прочитате више пута. У тексту сваког задатка објашњено је на који начин треба да одговорите (заокружи слово испред тачног одговора, допуни реченицу, подвуци и сл.). Прво решавајте оне задатке који су, по вашем мишљењу, лакши, а касније оне теже. Када завршите решавање свих задатака, проверите своје одговоре још једном. **На последњој страни теста су решења и начин бодовања. Проверите тачност својих одговора и у квадратић који се налази поред сваког питања, упишите број поена (1, 0,5 или 0). Када саберете све поене, видећете колико сте спремни за полагање завршног испита.**

Желим вам много успеха!

Аутор

1. Прочитај следећи текст и одреди његову **сврху**.

Издавачка кућа *Лагуна* објавила је наставак *Хауловог покретног замка*, књигу за тинејџере и све оне који имају живу машту, *Замак у облацима* Дајане Вин Џоунс. Маштовита и чаробна књига пуна шашавог хумора и тајанствених збивања, која је освојила читаоце широм света, коначно је преведена на српски језик. Можете је купити у свим *Лагуниним* књижарама или поручити путем сајта. (преко интернета)

Наведени текст:

- а) дефинише;
- б) коментарише;
- в) описује;
- г) обавештава.

2. Пажљиво прочитај следећи текст из треће књиге *Илустроване историје света*, а затим одговори на постављена питања.

Древни Египат, основан пре око пет хиљада година, био је прва национална држава на свету. Био је такође и најдуготрајнија, јер је опстао око две и по хиљаде година, далеко дуже од било које европске државе. Античка Грчка достигла је свој врхунац у време опадања египатске државе. Демократска влада настала је у грчким градовима-државама, а грчка култура извршила је снажан утицај на Европу, све до савременог доба. Већ у седмом веку п.н.е. грчки трговци основали су насеобине у Египту са којима су трговали. Египат је и на друге начине утицао на Грке, вероватно на религију, а свакако на уметност. Грчка скулптура архајског периода очигледно је заснована на египатском стилу, мада су Грци ускоро развили и нове идеје.

- а) Када је античка Грчка достигла свој врхунац?

- б) Колико је трајала држава Египат?

- в) Када су грчки трговци основали насеобине у Египту?

- г) Да ли је египатска скулптура заснована на грчком стилу? _____

3. Којим **функционалним стилем** су написани следећи текстови?

а) Пуж припада реду мекушаца и класи гастеропода. Он је у поткласи пулмонеа и као и пужеви голаћи, у реду стиломатофора. Пужева има готово свугде у свету. Живе у влажним срединама и претежно на тлу.

б) По свему небу осуле су се звијезде и као да се смјешкају на њега. А он их гледа... гледа, и никада да одврати очију. Као да то нису звијезде, него разне лијепе играчке, које дјеца тако радо и тако дуго гледају...

в) Република Србија је држава српског народа и свих грађана који у њој живе, заснована на владавини права и социјалној правди, начелима грађанске демократије, људским и мањинским правима и слободама и припадности европским принципима и вредностима.

4. Пред тобом је **садржај** једне књиге. Пажљиво га погледај, а затим одговори на постављена питања.

САДРЖАЈ	
1. УВОД	5
1. Основне одлике средњег века	6
2. Историјски извори о историји средњег века	8
3. Наслеђе средњег века	10
2. ЕВРОПА И СРЕДОЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	13
1. Византија до VII века	14
2. Успон Византијског царства	16
3. Велика сеоба народа	19
4. Франачка држава	22
5. Хришћанска црква у раном средњем веку	24
6. Исламски свет у средњем веку	26
7. За радознале	32
3. СРБИ И ЊИХОВО ОКРУЖЕЊЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	37
1. Насељавање Словена на Балканско полуострво	38
2. Јужни Словени и староседеоци	41
3. Јужни Словени и околни народи	43
4. Јужни Словени у раном средњем веку	45

а) На којој страни почиње текст о Великој сеоби народа? _____

б) На којој страни почиње поглавље које говори о Србима у раном средњем веку?

5. Прочитај текст и пажљиво проучи обе табеле које су пред тобом, а затим одговори на постављена питања.

Девојчица Софија, која живи у Београду, треба за викенд да путује код бабе и деде у Крушевац. Кренуће у петак после наставе која се завршава у 13.15, а у Београд мора да се врати у понедељак тако да стигне на време за послеподневну смену која почиње у 14 ч.

Линија: Београд – Ћићевац – Крушевац

Ред вожње

15.00; 16.30; 18.00; 20.00	Београд	10.30; 12.30; 14.30; 15.45
17.10; 18.40; 20.10; 22.10	Ћићевац	08.20; 10.20; 12.20; 13.35
17.30; 19.00; 20.30; 22.30	Крушевац	08.00; 10.00; 12.00; 13.15

Цена карте

Београд	У једном смеру	Повратна
Ћићевац	800,00 дин.	1200,00 дин.
Крушевац	1000,00 дин.	1400,00 дин.

а) У колико сати ће Софија стићи у Крушевац ако крене последњим аутобусом из Београда? _____

б) Када најкасније Софија мора да пође из Крушевца да би стигла на време у школу? _____

в) Колико новца треба Софији да би купила повратну карту?

6. Ако је наведена тврдња у табели **тачна**, заокружи слово Т, а ако је **нетачна**, заокружи слово Н.

Тврдња	Тачно	Нетачно
Називи празника пишу се великим почетним словом.	Т	Н
Имена васионских тела, сазвежђа и зодијачких знакова пишу се великим словом.	Т	Н
Великим словом пишу се називи различитих производа, народна имена биљака и представници животињских врста.	Т	Н
Властита имена животиња пишу се великим словом.	Т	Н

7. Допуни реченице тако што ћеш на линији уписати исправан облик речи која недостаје.

1. Многе познате личности писале су _____.

а) аутобиографије; б) аутобиографије.

2. Водили смо занимљив _____.

а) диалог; б) дијалог.

8. Прочитај следеће **захтеве (реченице)** и заокружи слово испред **тачног** одговора.

- Када кажемо да је неко *без длаке на језику*, он је:

а) неискрен; б) затворен; в) сувише искрен; г) кукавица.

- Када кажемо да неко ради нешто *испод жита*, тај ради нешто:

а) јавно; б) скривено; в) храбро; г) себично.

- Кад кажемо да ће се нешто десити *кад на врби роди грожђе*, то ће се десити:

а) у јесен; б) у пролеће; в) неће се десити никада; г) у зиму.

9. У следећим реченицама подвуци **некњижевне речи** и уместо њих напиши одговарајућу реч књижевног (стандардног) језика.

а) Баш си стипса! _____

б) Купио сам нову чуку. _____

в) Та мајица ти страва стоји! _____

г) Цимни ме телефоном! _____

10. Јунакиња романа *Очеви и оци* Слободана Селенића пореклом је Енглескиња и не говори правилно српски језик. У следећем цитату из овог романа подвуци речи које **нису исправно написане**.

„Имао је плави купачи костим од макоа, обрубљен око наглавица и струка црвено-белом траком. Још само један дечак имао је прави костим. Други су били у обичним

гачама, од сивога платна, дугачким до колена, везаним на учкур. Мајкл је из џачке кабине донео свој огртач од фротир, па је њиме прекрио леца. Бео меџу њима црнима, негован меџу њима, запуштенима, риџ, учтив меџу њима сировима – схватила сам одједном гледајучи га меџу друговима – мора се осечати као туџин.”

11. Напиши кратак **извештај** са последњег излета на коме си био/била.

12. У следећим реченицама прецизно одреди **службу (функцију)** подвучених речи.

а) Целог дана је била тужна. Служба: _____

б) Тражио је малу вилу. Служба: _____

в) Дошли су до ивице шуме. Служба: _____

г) Првих дана јагње је ишло за мајком. Служба: _____

13. У следећој реченици заокружи **показну придевску заменицу**.

Јасмина је тако добра другарица да такву девојчицу још нисам упознао.

14. Одреди врсту подвучене зависне реченице.

1) Нисам те звала јер си отишла љута. Врста зависне реченице: _____

2) Питао је да ли ће доћи Вељко. Врста зависне реченице: _____

3) Викала је као да је не чујем. Врста зависне реченице: _____

15. Глаголске облике из леве колоне повежи са њиховим називом из десне колоне. Један назив је вишак.

умивен	потенцијал
запливаше	радни глаголски придев
бих урадила	презент
певамо	имперфекат
учио сам	трпни глаголски придев
пливасмо	аорист
	перфекат

16. Повежи линијама наслове књижевних дела из леве колоне са именима њихових аутора из десне колоне. **Име једног аутора** Један аутор је вишак.

„Буре”	Стефан Митров Љубиша
„Кањош Мацедоновић”	Доситеј Обрадовић
„Живот и прикљученија”	Гроздана Олујић
„Јазавац пред судом”	Исидора Секулић
	Петар Кочић

17. Заокружи назив **врсте дескрипције** коју препознајеш у наведеним одломцима.

Препознај врсту дескрипције у наведеним одломцима и заокружи тачан одговор:

„С леве стране, уза зид, један уз други, налазила су се два кратка кревета, с високим полукружним рамовима, а изнад њих, на зиду, налазила се икона Светог Николе на стаклу, рад примитивног сликара.”

ентеријер

екстеријер

„Сунце се лагано помаљало иза планинских врхунаца, који још уморно почиваху у прозачном јутарњем сумраку. Један тренутак – па се све обли у бјеличастој свјетлости! Све трепти, прелива се! Само тамо, далеко испод планина у присојима, трепери маглично, тиморно плаветнило.”

пејзаж

портрет

18. Прочитај стихове из песме *Моја отаџбина* Алексе Шантића, а затим одговори на захтеве.

Не плачем само с болом свога срца

Рад' земље ове убоге и голе;

Мене све ране мога рода боле,

И моја душа с њим пати и грца.

а) Одреди врсту риме. _____

б) На основу броја стихова одреди врсту строфе. _____

19. Коју стилску фигуру илуструју следећи стихови?

„Вила гњиздо тица ластавица,

Вила га је за девет година,

А јутрос га поче да развија;

Долети јој сив зелен соколе

Од столице цара честитога,

Па јој не да гњиздо да развија.”

Стилска фигура: _____

20. Следећи пасуси односе се на роман *Поп Тиру и поп Спира* Стевана Сремца. Ако се у пасусу дело препричава, заокружи реч препричавање, а ако се анализира, заокружи анализирање.

На основу одломака препознај да ли је реч о препричавању или анализирању:

Ликови у роману су описани верно, реалистички. Сликајући поповске породице, Стеван Сремац нам је на хумористичан (смешан) начин дао и слику сеоског војвођанског живота. Хумор се јавља у описима неких детаља и ситуација, у поступцима јунака и у њиховом говору.

препричавање анализирање

Долази до расправе и свађе између попова у цркви. Све се завршава тучом у којој се увређени поп-Спира баца дебелом црквеном књигом на поп-Тиру и избија му један зуб. Међутим, захваљујући Габријели, коју су називали „сеоским добошем“ и „сеоским телеграфом“, вест о том догађају не само да се брзо пренела с једног на други крај села, него је добила и сасвим нов садржај.

препричавање анализирање

Сремцу побожност није сметала да попове прикаже као сангвиничне људе који првенствено брину за новац, свој стомак и црвени појас. Писац се нашалио и на рачун ратоборних попадија чији односи зависе од личног интереса.

препричавање анализирање

РЕШЕЊА – кључ за бодовање

1.	г)	1 поен
2.	а) Античка Грчка је достигла свој врхунац у време опадања египатске државе. б) Држава Египат је трајала око две и по хиљаде година. в) Грчки трговци основали су насеобине у Египту у седмом веку п.н.е. г) Египатска скулптура није заснована на грчком стилу. (Не.)	1 поен
3.	а) научним (стилом) б) књижевноуметничким (стилом) б) административним (стилом)	1 поен
4.	а) На 19. страни или на страни број 19. б) На 37. Страни или на страни број 37.	1 поен
5.	а) Стићи ће у 22.30 часова. б) Мора да крене најкасније у 10.00 часова. в) Потребно јој је 1400,00 дин. да би купила повратну карту.	1 поен
6.	Решења у табели: Т, Т, Н, Т	1 поен
7.	б) б)	1 поен
8.	<ul style="list-style-type: none"> • в) • б) • в) 	1 поен
9.	а) <u>стипса</u> - шкртица, тврдица; б) <u>чуку</u> – сат, часовник; в) <u>страда</u> – одлично, лепо, добро; г) <u>цимни</u> – позови.	1 поен
10.	„Имао је плави <u>купачи</u> костим од макоа, обрубљен око наглавица и струка црвено-белом траком. Још само један дечак имао је прави костим. Други су били у обичним <u>гачама</u> , од сивог платна, дугачким до колена, везаним на учкур. Мајкл је из <u>чачке</u> кабине донео свој огртач од <u>фротир</u> , па је њиме прекрио <u>леца</u> . Бео <u>мецу</u> њима црнима, негован <u>мецу</u> њима, запуштенима, <u>риц</u> , учтив <u>мецу</u> њима сировима – схватила сам одједном <u>гледајући</u> га <u>мецу</u> друговима – мора се <u>осечати</u> као <u>туцин</u> .”	1 поен
11.	Признају се одговори који садрже све што извештај треба да садржи – потребне информације, ток догађаја и закључак.	1 поен

12.	а) именски део предиката; б) прави објекат; в) прилошка одредба за место; г) прилошка одредба за време.	1 поен
13.	такву	1 поен
14.	а) узрочна; б) изрична (зависноупитна); в) поредбена (начинска).	1 поен
15.	умивен – трпни глаголски придев; бих урадила – потенцијал; певамо – презент; учио сам – перфекат; пливасмо – имперфекат; запливаше – аорист. Радни глаголски придев је вишак.	1 поен – тачних 6 и 7 одговора; 0,5 поена – тачних 5 одговора
16.	„Буре” – Исидора Секулић; „Кањош Мацедоновић” – Стефан Митров Љубиша „Јазавац пред судом” – Петар Кочић „Живот и прикљученија” – Доситеј Обрадовић Гроздана Олујић је вишак.	1 поен
17.	ентеријер; пејзаж.	1 поен
18.	а) <u>укрштена</u> ОБГРЉЕНА б) катрен.	1 поен
19.	алегорија	1 поен
20.	анализирање, препричавање, анализирање	1 поен